

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.060/2020/5.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke
. Dzsula Marianna előadó bíró
. Gáspár Mónika bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Bohács Zsolt ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: dr. Barna Ágota ügyvéd

A per tárgya: kölcsönszerződésből eredő tartozás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.146/2019/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Esztergomi Járásbíróság 7.P.20.534/2017/39.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes jogelődje, a L. Zrt. 2008. november 4-én deviza alapú kölcsönszerződést kötött az alperessel, amelyben gépjármű megvásárlásának finanszírozására 3.000.030 Ft összegben vállalta kölcsön folyósítását. A kölcsönszerződés tartalmazta egyebek mellett a mértékadó devizanemet (CHF), 84 hónap futamidőre a havi törlesztőrészlet összegét (63.374 Ft), a teljes visszafizetendő összeget (5.659.416 Ft), valamint a THM-et (24,01%), ugyanakkor nem tartalmazta az ügyleti kamat mértékét. A kölcsönszerződés szerint az alperes a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módjaként a fix törlesztőrészletekkel rendelkező devizaalapú

finanszírozást (fix deviza konstrukció) választotta. Ehhez kapcsolódóan rögzítette a szerződés, hogy a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő – azonos törlesztőrészek mellett – meghosszabbodik. Az alperes kijelentette a szerződés aláírásával, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette, azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el, az üzletszabályzat átvételére is kiterjedően.

- [2] A felperes üzletszabályzatának I.15. pontja a törlesztőrészetet, az I.17. pont a mértékadó devizanemet, az I.18.e) pont a mértékadó kamatlábat, az I.22. pont az árfolyamot, az I.24. pont a mértékadó árfolyamot, az I.25.a) pont a kamatváltozás I., az I.25. b) pont a kamatváltozás II. fogalmát határozta meg, a kamatváltozás II. kiszámításának képletére és a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) megjelölésére is kiterjedően. Az üzletszabályzat IV.4. pontja a kamatszámítás irányadó képletére, míg a IV.6. pont az utólag felszámítandó, hirdetményben meghatározott kamat mértékére és a kamatváltozás II. szerződés megszűnésekor történő jóváírására, illetve kiterhelésére utalt.
- [3] Az alperes késedelembe esett a fizetési kötelezettségeivel, ezért a felperes jogelődje 2012. augusztus 13-án felmondta a kölcsönszerződést és gyakorolta az opciós jogát. A kölcsönszerződés – a felmondási idő figyelembevételével – 2012. szeptember 27-én szűnt meg.
- [4] A felperes 2019. október 29-én számolt el az alperessel, a kimutatása szerint az alperes tartozása ekkor 3.752.232 Ft volt. A felperes arról tájékoztatta az alperest, hogy az opciós szerződés tárgyát képező gépjármű olyan minimális forgalmi értéket képvisel, hogy az az értékesítés költségét sem fedezné, ezért eltekintett a gépjármű értékének beszámításától.
- [5] A felperes teljesítette a kölcsönszerződés tisztességtelen kikötései tekintetében a külön törvényen alapuló elszámolási kötelezettségét, az általa tisztességtelenül felszámított összeget 107.743 Ft-ban mutatta ki.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

- [6] A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte úgy, hogy az induló ügyleti kamat mértékét a bíróság évi 20,72%-ban határozza meg. Kérte továbbá 4.217.345 Ft és járulékai megfizetésében az alperes marasztalását.
- [7] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, az ügyleti kamat éves százalékos mértéke szerződésbeli feltüntetésének elmaradására és az üzletszabályzat árfolyamkockázatra vonatkozó kikötéseinek átláthatatlanságára hivatkozással érvénytelenségi kifogást is előterjesztett.

Az első- és a másodfokú határozat

- [8] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen az ügyleti kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiánya és „az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem megfelelő volta miatt”.
- [9] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy „a felperes árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása megfelelő volt”.
- [10] A másodfokú bíróság – egyetértve e körben az elsőfokú bírósággal – alaposnak találta az alperesnek az ügyleti kamat hiánya miatt előterjesztett érvénytelenségi kifogását, azonban mivel megfelelőnek ítélte a felperes árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatását, mellőzte az ez utóbbira vonatkozó megállapítást. Hangsúlyozta, hogy a fogyasztótól is elvárható, hogy a szerződéskötést megelőzően vagy a kölcsönszerződés megkötésekor tájékozódjon az árfolyamkockázatról. A Kúria EBH2012/G.4. számú elvi határozatára hivatkozással kifejtette, hogy a hosszabb távra kötött szerződéseknél a pénzügyi intézménynek nem kell arról nyilatkoznia, hogy mi lehet az

árfolyamváltozás felső határa. Ilyen tartalmú tájékoztatási kötelezettséget egyébként sem lehetne teljesíteni, az árfolyam emelkedésének, illetve csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú időintervallum esetén. Amennyiben a fogyasztó nem kap megfelelő tájékoztatást a kockázatokról, ez a szerződés tisztességtelenségét eredményezheti, a perbeli kölcsönszerződés esetében azonban ez a feltétel hiányzik. Az alperesnek ugyanis már a szerződéskötést megelőzően lehetősége volt a szerződés és a részét képező üzletszabályzat áttanulmányozására.

- [11] Kiemelte a másodfokú bíróság, hogy annak megítélésénél, hogy a fogyasztó kellő körültekintéssel járt-e el, amikor nem kért további tájékoztatást, arra kell figyelemmel lenni, hogy az átlagos fogyasztó számára félreérthető, homályos, bonyolult volt-e a megfogalmazás. Az alperes a per során nem hivatkozott arra, hogy a hitelező nem biztosított elegendő időt számára ahhoz, hogy az üzletszabályzatot áttanulmányozza vagy azzal kapcsolatban szakemberhez kérdéseket intézzon, ezért a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az alperes megkapta a megfelelő tájékoztatást. A tájékoztatás megfelelőségének vizsgálata körében a másodfokú bíróság mérlegelte azt is, hogy az üzletszabályzat erre vonatkozó rendelkezései tipikusan egymáshoz közel, részben a fogalommeghatározások között találhatóak. Minden lényeges fogalom meghatározásra került, információs magyarázat feltüntetésével, és mivel az alperes aláírásával elismerte, hogy az üzletszabályzatot átvette és megismerte, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205/B. § (1) bekezdése alapján az a kölcsönszerződés részévé vált. Az üzletszabályzatból az is kitűnik, hogy változó kamatozású kölcsönszerződésről van szó, emiatt, ha a mértékadó kamatláb, azaz a referenciakamat változik a pénzpiacon, e változástól függően változik a felek által szerződéskötéskor meghatározott ügyleti kamat mértéke is. A kamatváltozás II. fogalommeghatározásából pedig az átlagos fogyasztó számára is egyértelmű, hogy az ténylegesen az árfolyamváltozást magyarázó rendelkezés.
- [12] A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy az üzletszabályzat V.6. pontja lényegre törően felhívja a fogyasztó figyelmét a szerződésben rejlő kockázatra, a rendkívüli árfolyamesemény fogalmát meghatározó I.23. pont alapján pedig az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára is egyértelműen felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázatnak nincs korlátja, a kedvezőtlen változásnak nincs felső határa. Hangsúlyozta, hogy a jogerős ítélet jogértelmezése a Kúria 6/2003. PJE határozatán alapul.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet részbeni, az indokolásra is kiterjedő hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását kérte.
- [14] Jogszabálysértésként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) bekezdését, az rPp. 239. §-a folytán alkalmazandó 215. §-t és az rPp. 221. §-át jelölte meg.
- [15] Sérelmezte a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a felperes jogelődje megfelelően tájékoztatta az árfolyamkockázatról, valamint a részleges érvénytelenségre és a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó indokolást is kifogásolta.
- [16] Előadta, hogy bár az első- és a másodfokú bíróság közbenső ítéletében ugyanazokat a jogszabályokat vizsgálta és értelmezte, a másodfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül és a fellebbezésen „túlterjeszkedve” mérlegelte, amely eljárása az rPp. 215. §-t is sérti. Ez a jogszabálysértés pedig azt eredményezte, hogy az érdemi döntése nem helytálló.
- [17] Álláspontja szerint mivel az üzletszabályzatban nem szerepel az aláírása, a felperes nem bizonyította, hogy azt átadta részére, emiatt annak tartalma nem vált a kölcsönszerződés részévé. Ennek pedig az a következménye, hogy a jogvita elbírálása során az üzletszabályzat rendelkezéseit a felperes tájékoztatási kötelezettsége teljesítésének a megítélésakor figyelmen kívül kell hagyni.

- [18] Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékok megítélésénél nem értékelte azt a tényt, hogy a felperes jogelődjével egy miskolci autókereskedésen keresztül kötötte meg a perbeli kölcsönszerződést. Utalt arra is, hogy a kölcsönszerződés még az induló ügyleti kamatláb mértékét sem tartalmazta, ami alátámasztja azt az állítását, hogy nem került (kerülhetett) sor az árfolyamkockázatról való megfelelő tájékoztatásra.
- [19] Állította, hogy a jogerős közbenső ítélet rendelkező része és indokolása egymásnak ellentmond. A másodfokú bíróság a jogerős közbenső ítélet rendelkező részében mellőzte az elsőfokú közbenső ítéletnek azt a megállapítását, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem megfelelő, az indokolásában viszont arra utalt, hogy a kamat miatt érvénytelen szerződésnél a részleges érvénytelenség következményeit kell az elsőfokú bíróságnak levonnia.
- [20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályban fenntartását kérte.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [21] A Kúria előrebocsátja, hogy a felek nem támadták felülvizsgálati kérelemmel a jogerős közbenső ítéletnek azt a rendelkezését, amellyel a másodfokú bíróság tartalmilag helybenhagyta az elsőfokú közbenső ítéletnek az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének elmaradása miatt a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezését. Az e rendelkezéshez kapcsolódó indokolás ezért az rPp. 271. § (1) bekezdés d) pontja értelmében felülvizsgálattal nem támadható. Az a körülmény, hogy a jogerős közbenső ítélet másik, az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés átláthatatlansága miatti érvénytelenségre vonatkozó rendelkezése ellen az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt, nem nyitja meg a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott rendelkezés indokolása elleni felülvizsgálati kérelem előterjesztésének lehetőségét. A Kúria ezért nem vizsgálhatta, hogy a közbenső ítélet indokolása e körben összhangban áll-e a rendelkező résszel, így – a jelen ügyben – nem foglalhatott állást abban a kérdésben, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiánya a kölcsönszerződés teljes vagy részleges érvénytelenségét eredményezi-e.
- [22] Egyebekben a Kúria a jogerős közbenső ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján, és azt a következők miatt nem találta jogszabálysértőnek.
- [23] A felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban a Kúria kiemeli, hogy felülbírálati jogkörét az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a hatvannapos határidőben érkezett perorvoslati kérelemben – a következőkben kifejtettek szerint érdemi vizsgálatra alkalmas tartalommal – megjelölt jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja. Az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében – miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmelte – a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – ebben a részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával.
- [24] Az rPp. 272. §-át 2012. szeptember 1-jei hatállyal módosító, az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény 9. §-a és 17. §-a eredményeként a 2012. október 31-e után jogerőre emelkedett határozatok ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogszabályhely megjelölése, amelyet – az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolásból kitűnően – konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni.

Követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának.

- [25] Az rPp. 272. § (3) bekezdése értelmében a Kúria egyedül akkor térhet el a felülvizsgálati kérelemben tévesen megjelölt konkrét jogszabályhelyektől az állított jogszabálysértések vizsgálata során, ha e körben nyilvánvaló, azonosítható elírás történt, vagyis, ha a jogszabálysértés tényének megfelelő szöveges előadása alapján meg lehet állapítani, hogy a kérelem előterjesztője a kérelemben tévesen írtak helyett milyen jogszabályhely megsértésére kívánt valójában hivatkozni. Jelen ügyben e szabály alkalmazása nem merülhetett fel.
- [26] Az ügyben eljáró bíróságok a bizonyítékok mérlegelése alapján jutottak arra a következtetésre, hogy az alperes a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzatot átvette, megismerhette. Az elsőfokú határozat indokolásából kitűnően a mérlegelés során azt az alperesi védekezés alapját képező állítást is vizsgálták, hogy az alperes külön az üzletszabályzatot nem írta alá, ezt a körülményt azonban az egyéb, az üzletszabályzat átvételének megtörténtét alátámasztó bizonyítékok megdöntésére nem találták alkalmasnak. Az e körben a jogerős közbenső ítéletben megállapított tényállás nem iratellenes, az eljáró bíróságok következtetése nem tartalmaz logikai ellentmondást, nem tekinthető kirívóan okszerűtlennek. Az rPp. 206. § (1) bekezdésének megsértése ezért e vonatkozásban nem állapítható meg. A bizonyítékok ismételt értékelésére, felülmérlegelésére pedig a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor.
- [27] Arra a következtetésre viszont, hogy a kölcsönszerződés és a részét képező üzletszabályzat árfolyamkockázatot érintő kikötései átláthatók és így nem tisztességtelenek, a másodfokú bíróság – a jogerős közbenső ítélet indokolásából egyértelműen kitűnően – nem a bizonyítékok mérlegelése, hanem alapvetően az rPtk. 209. §-ának alkalmazása, a kölcsönszerződés, a felperesi üzletszabályzat értelmezése alapján jutott. Az alperes felülvizsgálati kérelmében – a bizonyítékok okszerűtlen értékelésére történt utalás mellett – állította ugyan, hogy a másodfokú bíróság az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjét tévesen túlságosan magasra állította, illetve hogy a kölcsönszerződés rendelkezéseinek értelmezése téves volt, az érintett szerződéses kikötések tisztességtelenek, e hivatkozásaihoz kapcsolódóan azonban konkrét és adekvát anyagi jogi jogszabályi rendelkezést, így az rPtk. 207. § (1) bekezdésének, 209. §-ának megsértését, az első- és másodfokú bíróság által alkalmazott anyagi jogszabályokat tételesen nem jelölte meg, csupán általánosságban hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság „ugyanazon jogszabályokat, jogegységi határozatokat és az Európai Unió Bírósága döntéseit” vette figyelembe a döntésénél, mint az elsőfokú bíróság.
- [28] A felülvizsgálati kérelemnek ez a tartalmi hiányossága, a vonatkozó anyagi jogi jogszabálysértés fentiek szerinti megjelölésének elmaradása viszont – a korábban kifejtetteknek megfelelően – kizárta a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát abban a részében, amely „tartalmilag” e jogszabályhelyek téves alkalmazására vonatkozott. Érdemben tehát a felülvizsgálati kérelem hiányos volta miatt nem volt vizsgálható, hogy a másodfokú bíróság az rPtk. 209. §-át helyesen alkalmazta-e, a kölcsönszerződést, az üzletszabályzat kikötéseit helyesen értelmezte-e, az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések valóban átláthatók-e.
- [29] Az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések átláthatóságát illetően a másodfokú bíróság az előzőekben kifejtettek szerint nem a bizonyítékok felülmérlegelésével foglalt állást, de az rPp. szabályai szerint a másodfokú eljárásban, mivel a fellebbezés teljes átszármaztató hatályú rendes perorvoslat, egyébként sincs akadálya a bizonyítékok ismételt értékelésének. Az rPp. 215. §-át a másodfokú bíróság nem sértette meg.
- [30] A jogerős közbenső ítélet tehát a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és érdemben is vizsgálható okokból nem jogszabálysértő. Egyebekben pedig a Kúria – a felülvizsgálati kérelemhez kötöttség már ismertetett elvéből következően – a határozat jogszerűségét nem vizsgálhatta.
- [31] A kifejtettek értelmében a Kúria az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [32] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelem alapján az alperes köteles megfizetni a felperes ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint. Az ügyvédi munkadíj áfát is magában foglaló összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.
- [33] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó, bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró

A kiadmány hitelül: